

CIRKEVNÁ VERZUS SVETSKÁ MOC (osobná reakcia)

Je riskantné vyjadrovať sa k zložitým problémom krátko, lebo nedopovedané veci si poslucháč alebo čitateľ domyslí sám a svoje domyslenie obyčajne pripíše autorovi. Napriek tomuto riziku sa pokúsím o niekoľko poznámok k tejto citlivej téme a upozorním na niekoľko nedorozumení, ktoré škodia cirkvi aj svetu.

Väčšinou sa pri vyjadrení „cirkevná verzus svetská moc“ myslí na to, *kto* má moc – cirkev alebo svet? Základný rozdiel ale nie je v tom, *kto* má moc, ale *aká* je to moc. Ak cirkev vlastní politickú moc s právom donucovania, nie je to *cirkevná* moc, ale je to *svetská* moc v rukách cirkvi. Cirkevná moc, ako ju ustanovil Kristus, nespočívala v politickom význame úradu, veľkosti majetku, či sile armády, ale v moci Božieho slova a služby, ktoré prenikali k svedomiu ľudí. Niekedy sa tento typ moci nazýva „duchovná moc“. Takáto moc v zásade nestojí *proti* svetskej moci, ale ju *doplňuje*, prípadne *transformuje*.

To nás privádza k inému bežnému nedorozumeniu – chápanie rozdielu medzi cirkvou a svetom. Svet nie je automaticky „to, čo je zlé“ a cirkev nie je automaticky „to, čo je Božie“. Cirkev ako spoločenstvo ľudí „z mäsa a kostí“ a (hierarchická) organizácia je nevyhnutne súčasťou sveta. Na druhej strane svet ako priestor Božieho pôsobenia a vlády je nevyhnutne súčasťou cirkvi! Ak chceme plodne rozlišovať medzi cirkevnou a svetskou mocou, musíme v rámci diskusie veci, ktoré charakterizujú „svet“ obmedziť na veci *viditeľné* (zmyslami vnímateľné) a *časné* a svetskú moc na *pozitívny zákon* (paragrafy) a *donucovanie*. Veci, ktoré charakterizujú „cirkev“ obmedzíme na veci *neviditeľné* (duchovné) a *večné* a cirkevnú moc na *Božie slovo* a *svedomie*. Cirkev v takom (ideálnom) prípade využíva všetky veci (aj svet) na „zabezpečenie“ večnosti, kým svet sa pokúša využívať všetky prostriedky (aj cirkev) na zabezpečenie časnosti. Z takejto formulácie je viac ako jasné, že tu dochádza k napätiu a možnosti zneužitia cirkvi v prospech sveta alebo k zneužitiu svetskej moci v prospech cirkvi. Ako inde aj tu platí: zneužitie nevylučuje použitie.

Ďalšie časté nedorozumenie spočíva v tom, že ak je cirkevná moc tak zásadne odlišná od svetskej, od cirkvi sa čaká, že sa do svetských problémov jednoducho nebude starať. Lenže cirkev, ktorá ponecháva svet jeho osudu, prestáva byť svedomím sveta a neplní svoje poslanie. Od cirkvi sa právom čaká, že reprezentuje Boží pohľad na problémy sveta a časnosti a dáva ich do perspektívy večnosti. Historickým faktom je, že odvaha cirkvi otvorene hovoriť do svedomia sveta väčšinou vedla k napätiu a prenasledovaniu cirkvi – niet sa čo diviť, že cirkev potom o najzávažnejších problémoch mlčí a radšej ako konfrontáciu hľadá bezpečie ochrany pod svetskou mocou. Za takýto postoj cirkev zožala v dejinách veľké pohrdanie, ktoré viedlo k dnešnému odpadnutiu od kresťanskej viery. Náprava nemôže spočívať v tom, že sa cirkev pokúsi stratenú svetskú moc získať, ale sa sa ju pokúsi transformovať prostredníctvom aktuálneho oslovenia Božím slovom. V zásade pri tom nepôjde o to, *kto* vládne (napr. ktorá politická strana), ale *ako* vládne (spravodlivosť).

Zdá sa, že historicky je pre cirkev veľkým problémom zastávať svetské úrady a používať svetskú moc. Buď sa všade spolieha na (duchovnú) moc slova, čo ľahko vedie k rastu kriminality, alebo používa (svetské) mocenské nástroje, čo zase v očiach sveta vedie k spochybneniu jej postavenia ako reprezentanta vôle Božej. Asi najlepšou odpoveďou na tento problém je spolupráca svetskej a cirkevnej moci tak, že svetská moc dáva priestor cirkevnej moci vo veciach svedomia a cirkevná moc dáva priestor svetskej moci vo veciach uplatnenia paragrafov zákona.

Ak sa mi podarilo slovíčko *verzus* z nadpisu oslabiť a nahradiť predstavu *nevyhnutného konfliktu* predstavou *nutnej spolupráce*, môj príspevok splnil cieľ.

Pavel Hanes